

ธรรมดีแตก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

ณ วัดสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจเนาะ ฟังธรรมฟังเพื่อให้มันสะท้อนใจ ถ้าฟังธรรม จิตใจคนดีๆ เวลาฟังธรรมะเข้าสู่หัวใจขลุกลั่นเลยนะ ถ้าขลุกลั่นสะท้อนกิเลสไป ถ้ากิเลสมันนอนอยู่ในใจ ไม่มีใครไปดูหน้ามันก็นอนหลับสบายของมัน แต่ถ้ามีธรรมะไปสะท้อนนะ สะท้อน เห็นไหม เพราะปกติเราจะประพฤติดุกัน ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเราจะทำความสงบของใจ ใจสงบแล้วเราจะไปรู้กันไหม

เห็นไหม เห็นหน้ากิเลสๆ เห็นหน้ากิเลสคือจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริง แต่ถ้ามันฟังธรรมๆ ฟังธรรมนี้กิเลสมันนอนหลับอยู่ เวลานอนหลับอยู่เพราะว่านอนหลับอยู่เรารู้ว่าสรรพสิ่งเป็นเรา เราคิดสิ่งใดถูกต้องก็งามไปหมด แต่เราฟังธรรมขึ้นมา ธรรมะ สังฆธรรม มันไม่ใช่เราคิด มันไม่ใช่ของเราคิด ถ้าเราคิด เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรามีกิเลสใช้ไหม เราก็เข้าข้างตัวเองว่าเรารู้ เราเข้าใจ เป็นตามสังฆธรรมหมด แต่ธรรมของครูบาอาจารย์เข้ามามันเปลว พอเปลวขึ้นมา นี่เสียงของธรรมมันสะท้อนหัวใจเรา ขลุกลั่นเลย คำว่าขลุกลั่นมันสะท้อนตัวมัน คนอย่างนั้นละมีวาสนา

แต่คนที่มีความวาสนาเนาะ มันเบื่อ มันรำคาญ ฟังแล้วฟังเล่า ฟังแล้วฟังเล่า ฟังแล้วมันเป็นประโยชน์สิ่งใด ถ้าฟังไม่มีประโยชน์สิ่งใด เห็นไหม คุณ การฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังมันตอกย้ำอยู่แล้วละ ธรรมะนี้ธรรมะเก่าแก่ มีสองพันกว่าปีมาแล้วนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์นี้เป็นองค์ที่ ๔ แล้วที่ก่อนหน้านี้มัน

คืออะไร นี่ธรรมๆ ธรรมในใจของครูบาอาจารย์เราท่านเป็นธรรมจริง ความจริงขึ้นมา
มันสะท้อนกิเลส กิเลสในหัวใจของท่าน ท่านรักษาของท่าน ท่านทำของท่านเป็นความจริงของ
ท่าน

แต่ของเราละ มันจะฟังธรรมทำไม มันเบื่อมันหน่ายไปหมด การเบื่อหน่าย เห็นไหม นั่น
ละกิเลสมันจี๋ห้าว นี่เราฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ เวลาฟังเทศน์ฆราวาส ฆราวาสเขาต้องแปล
ความหมาย นี่สมมุติบัญญัติ สมมุติคือสมมุติของเขา เวลาบัญญัติๆ ของเรา พระนี่คือบัญญัติ
บัญญัติคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราศึกษา บาตินี้คือบัญญัติ สมมุติบัญญัติๆ
เราเข้าใจบัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้น มันสื่อความหมายโดยตรงไง ถ้าโดยตรงมันเข้มข้นกว่า แต่ถ้าเป็นฆราวาสมันเป็น
สมมุติ บัญญัตินี้เป็นบัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องสมมุติให้เขาเข้าใจนะ ถ้า
สมมุติให้เขาไม่เข้าใจนี้ นั่นคืออะไร นั่นคืออะไร สิ่งที่เขาบิณนั้นคืออะไร คืออะไรมันก็เป็นบัญญัติ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติถึงกิเลสในหัวใจเราไง ถ้าบัญญัติในหัวใจของเรา
เห็นไหม มันคือกิเลส กิเลสมันไม่ชอบ

แต่ถ้าเป็นความพอใจของมันนะ มันเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา
ล้อเล่น มาลูบมากล่ำไ้ เอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ เห็น
ไหม เป็นบัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อให้เราศึกษา ให้เราศึกษาให้เป็นอะไร
ให้เป็นปัจจัยตัดัง ให้เป็นสันติภูมิจิโก ให้เป็นความรู้จริงขึ้นมาในหัวใจของเรา แต่มันเอามาล้อเล่น
ไง เอามาล้อเล่นว่ามันรู้มันเข้าใจๆ นี่มันล้อเล่นนะ ถ้ามันล้อเล่น เห็นไหม นี่กิเลสมันจี๋ห้าว ถ้า
กิเลส ต้องทำไง

เวลาไฟแตก เห็นไหม เวลาเราเจ็บปวด เวลาเราบ่งฝิ ถ้าไฟแตกความปวดมันเบาบางลงเลย นี่
ก็เหมือนกัน เอาธรรมะดีมัน ดีให้แตก ถ้าดีให้แตก เห็นไหม ความฟุ้งซ่าน ความยึดมั่นถือมั่น
ของมัน ความฟุ้งซ่านเราว่าความฟุ้งซ่านเป็นของไม่ดี แล้วความฟุ้งซ่านมันเกิดมาจากไหน ความ

ฟุ้งชานมันเกิดจากจิต ถ้าไม่มีจิตความฟุ้งชานมันมีไหม ก่อนหน้านั้นมันมีความฟุ้งชานไหม แร่ธาตุต่างๆ มันมีความฟุ้งชานไหม มันไม่มีความฟุ้งชานของมันเลย

แต่ธาตุรู้ของเรา ธาตุรู้ปฏิสนธิจิตมันเกิดมาเป็นเรา มันเกิดในวิญญูะ เวลาเกิดมาเป็นเรา ถ้าเกิดมาเป็นเรา เกิดมาเป็นมนุษย์ มนุษย์ที่มีศักยภาพ มนุษย์ที่มีความทุกข์ความยาก กิเลสมันครอบห้อยอยู่อย่างนั้น มันอยู่ไปตามประสา มัน ถ้ากิเลสมันครอบงำมันเป็นอย่างนั้น พอกิเลสมันครอบงำเวลาทุกข์ก็ทุกข์จนเจียนตายนะ เวลาสุขก็สุขจนเพลิดเพลिनไปนะ ก็อยู่แค่นั้นเอง เวลากิเลสมันครอบงำๆ อย่างนั้น มันครอบงำไม่ให้เรามีสัจจะมีความจริง คือไม่มีการศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพิ่มเข้ามาสู่ตัวมัน มันก็สบายใจของมัน เห็นไหม นี่กิเลสมันครอบงำ

ถ้ามันเป็นธรรมละ เราศึกษาธรรมเข้าใจธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหมด แล้วก็เอาธรรมะมาล้อเล่นกัน นี่สิ่งนั้นเข้าใจแล้ว สิ่งนั้นมีแล้ว ธรรมะเป็นความว่างแล้วก็เข้าใจหมดแล้ว นี่เอาธรรมะมาล้อเล่น แต่ถ้าเราไม่ล้อเล่นละ เราเป็นสากยบุตรพุทธชินโรส เราเคารพบูชาของเรา แก้วสารพัดนึก เห็นไหม สัจธรรมนี้เป็นความจริง เราพยายามให้มันเกิดขึ้น สัจจะความจริง เป็นความจริงขึ้นมาในใจของเรา

ถ้ามันจะเป็นความจริงขึ้นมาในใจของเรา เราต้องพยายามของเรา เพราะพยายามของเรา คุณ ที่เรามาบวชมาเรียนกันก็เพราะอะไรละ? เราเห็นภัยในวิภวสงสารใจ ชีวิตมันเป็นแบบนี้ ชีวิตมันก็เป็นแบบนี้ นี่ผลของวิญญูะ เพราะคนเราเกิดมาก็ทำดีทำชั่วมาทุกคน ถ้าทำชั่วขึ้นมา ทำคุณงามความดีขึ้นมา เวลาวาระที่มันเกิดเป็นมนุษย์ ถ้าวาระที่มันเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เกิดในนรก อเวจี นั่นก็จิตเหมือนกันนะ นั่นก็มีของเขานะ

เขาบอกว่าไม่มีนรกสวรรค์ สรรพสิ่งไม่มี ชีวิตนี้เกิดมตาย ตายแล้วก็สูญ นั่นมันเรื่องความคิดของเขา เห็นไหม นี่กิเลสมันครอบงำ เวลากิเลสมันครอบงำนี้ไม่มีสิ่งใดที่จะมีทางออกได้เลย แต่ถ้าเราเชื่อของเรา เรายังไม่รู้ไม่เห็นของเรา ถ้าใครประพฤติปฏิบัติ ถ้ารู้เห็นขึ้นมามันก็

เป็นความรู้ความเห็นโดยฉันทโลกีย์ ด้วยความเห็นของเขา แต่ถ้าเวลาผู้ที่ปฏิบัตินี้เขาไม่รู้เห็นอย่างนั้น เขาู้เห็นสิ่งที่เกิดที่ตายไป ที่ไปไป มันเหตุไฉน

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเราดับเหตุนั้น เราทำลายเหตุนั้น เหตุนี้มันทำให้ขับเคลื่อนไป ถ้าเราไม่จุดไฟ ไฟมันก็ไม่มี ไฟมันมีไหม เราก็รู้ว่าไฟมันมี ถ้าเราจุดมันก็มี นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราดับที่เหตุนั้น ดับที่การเกิดและการตาย เห็นไหม การเกิดและการดับ นี่สิ่งต่างๆ ที่เกิดมา แล้วถ้าเวลาที่มันจบ ภาวสภาวะมันไม่มีที่เกิดไม่มีที่ตาย ความจริงมันเกิดขึ้นที่นั่น ถ้าเรารู้จริงก็รู้จริงแบบนี้ ถ้าเรารู้จริงแบบนี้ขึ้นมา ไม่ใช่รู้แบบฉันทโลกีย์ ฉันทโลกีย์คือว่าผู้ระลึกชาติได้ ผู้รู้วาระจิตได้ต่างๆ มันเป็นฉันทโลกีย์

แต่เป็นอริยสัจ อริยสัจมันเกิดปัญญาขึ้นมา มันย้อนกลับมาเข้าทำลายสักกายทิฏฐิ ความเห็นผิดให้เป็นความเห็นชอบ ถ้าทำลายอุปาทาน ทำลายกามราคะ ทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายภพที่เกิดที่ตายของมันทั้งหมด แล้วถ้ามันเกิดที่ตายไปแล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วยังมีชีวิตอยู่นั้นอะไรมันเกิด อะไรตายละ ก็เลสมันตายไปแล้วชีวิตมันยังอยู่ เห็นไหม นี่ชีวิตยังอยู่ สอุปาทิเสสนิพพาน

ในเมื่อยังมีชีวิตอยู่ นั่นเวลาธรรมสิ้นสุดแล้ว นั่นไฉนเหตุเกิดเหตุตายมันรู้ที่นั่นไฉน มันไม่ใช่จะไปเห็นนรกสวรรค์ นรกสวรรค์มันมีของมันอยู่แล้วละ ถ้ามันมีอยู่แล้วเพราะอะไร เพราะมันเป็นสถานที่จิตนี้ต้องเวียนตายเวียนเกิดไฉน แต่ถ้าย้อนกลับมาที่จิตแล้วทำลายภวาสวะ ทำลายภพแล้วมันไปเกิดที่ไหนละ มันไม่มีอดีตไม่มีตัวตนที่จะไปจะเกิดอีก

ฉะนั้น เวลาเกิด ไฉน ถ้าธรรมมันดีแตกนะ ธรรมมันดีแตก ตีกลีสแตกตั้งแต่ถึงที่สุด อวิชชาทำลายออกไปจากใจ แต่ถ้ามันเป็นกลีสของเราละ มันก็เกิดดับเหมือนกัน แต่มันเกิดดับขึ้นมาอะเอาจลอสเล่นกันไฉน พอมันเกิดดับ เอ้อ มันก็เกิดมันก็ดับ มันก็รู้ของมันไปไฉน นี่พวกหมาบ้า หมาบ้ามันกัดเขาไปทั่วละ พิชหมาบ้า ไม่มีใครอยากเข้าใกล้

นี่ก็เหมือนกัน พอกิเลสมันบ้ำ พอมันบ้ำขึ้นมามันก็เอาธรรมะมาล้อเล่น พอล้อเล่นขึ้นมา มันก็ทำประสาของมันไป พอทำประสาของมันไปมันได้อะไรขึ้นมาละ ก็ได้รับความเคลิบเคลิ้มใจ ได้อวิชชามันวางยาสลบอีกทีหนึ่งไง นี่มันสองชั้นสามชั้นให้มันอยู่ในอำนาจของมันไง แต่ถ้า เวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษาขึ้นมาแล้วนี่เป็นสัญญา สิ่งนี้เป็นแบบแปลนแผนผัง เป็นเครื่องดำเนิน เราต้อง มาก่อร่างสร้างตัวของเรามา

ถ้าเราก่อร่างขึ้นมา มันก็สร้างขึ้นมาเป็นความจริง เราจะไปพึ่งพาอาศัยใครละ บ้านใคร ใครมันก็ต้องสร้างไขใหม่ คูสิ เราเกิดมา จิตอยู่ในร่างกายของเรา ได้ภวสวะ ได้ภพมา ได้ธาตุ ๔ และขันธ ๕ มา สิ่งนี้มันเป็นสถานะของมนุษย์ ใครสร้างมา นี่วิญญูะ ผลของวิญญูะ ธรรมชาติมัน สร้างของมันมา เพราะเวรกรรมมันสร้างมาถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์ไง แต่ถ้าธรรมะมันจะดีกิเลส ออกไป ทำให้มันปลอดโปร่งขึ้นมา มันอะไรสร้างมา

ถ้ามันสร้างมา เห็นไหม สติอยู่ที่ไหน สมาธิอยู่ที่ไหน ปัญญาอยู่ที่ไหน ถ้าธรรมะมันดีให้ แดกนะ นี่ผีแตก สิ่งของมันหมักหมมในใจทำลายมันออกไปให้หมด ถ้ามันทำให้หมด สิ่งที่จะเอา ไปทำลายมัน นี่ธรรมจักรๆ คูสิ มรรคญาณ สิ่งที่จะเกิดขึ้นมา นี่ทางอันเอก มรรคโค ทางอันเอก จิตต้องก้าวเดินตามนี้ ถ้าจิตก้าวเดินตามนี้ แบบแปลนแผนผังก็ชี้เข้ามา แล้วแบบแปลนชี้เข้ามา เราก็ก้าวเป็นสัญญากัน สร้างสัญญาอารมณ์กัน แล้วก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ นี่กิเลสมันตีธรรมะแตก หมดเลย จะเป็นจริงขึ้นมาไม่เป็นจริงขึ้นมาสักอย่างหนึ่ง แต่เวลาจะทำขึ้นมาก็ล้มลุกคลุกคลาน ทำสิ่งใดก็ไม่ได้เลย นี่บารมีธรรม คนที่ไม่มีอำนาจวาสนาบารมีทำสิ่งใดก็ไม่ได้ แม้แต่นั่งเฉยๆ มันก็เหงานะ

คูสิ ดูเวลาเด็กมันใจแตก มันอยู่ของมันไม่ได้หรอก มันต้องไปคลุกคลีอยู่กับเพื่อนมัน ชัก นำกันไป ถ้ามันเสียหายขนาดไหน มันก็ชักนำกันไป เพราะมันอยู่ด้วยตัวมันเองไม่ได้ เด็กบาง คนมันไม่ไปหรอก เด็กบางคนเขาอยู่กับพ่อกับแม่เขา ทำงานบ้านของเขา เขามีหน้าที่สิ่งใดเขาทำ

ของเขา นี่เด็กที่มันมีอำนาจวาสนาของมัน มันก็อยู่ของมันได้ รู้ว่าเพื่อนฝูงพากันไปก็พากันไป ให้มันเสียเวลาเปล่า นี่มันคิดของมันได้ไง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจของเรามีอำนาจวาสนาขึ้นมา เราตั้งใจมา เราจะบวชจะเรียนของ เรา ถ้าเรียนของเรา เราต้องมีสติ สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม ถ้าสติธรรมนะ หน้าที่การ งานของเรา พระราชนิ เวลาลงปฐมา หลวงปู่ท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ ท่านให้มีข้อวัตร ปฏิบัติให้มันเป็นเครื่องดำเนิน จิตใจมันอยู่กับข้อวัตรอยู่กับการปฏิบัติ คุณละใจของเราเข้ามา มัน สงบสงัดจากโลกเข้ามานะ

โลกเขาอยู่กันประสาโลก เขาพึ่งพาอาศัยกัน เราเป็นนักบวช เราบวชมาเป็นพระแล้ว เรา เป็นพระปฏิบัติขึ้นมาเราก็อยู่กับโลกเหมือนกันแหละ เราก็อาศัยเขา อาศัยบิณฑบาต อาศัย สังคมาอาศัยอยู่ อยู่เพื่อดำรงชีวิต เราอาศัยแล้วจิตใจเราอยู่กับข้อวัตรของเรา มันจะหดสั้นเข้ามา หดสั้นจากโลกเข้ามา ไม่เกาะเกี่ยวเขา เราอยู่กับข้อวัตรปฏิบัติของเรา รักษาใจของเรา เราอยู่ใน วัดให้ใจอยู่กับวัด ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันมีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมามันหดสั้นจากโลกเข้ามาแล้ว ถ้าหดสั้นเข้ามาเข้ามาอยู่ในสังฆะ เข้ามาอยู่ในสังฆธรรม สังฆธรรมนะ ถ้าเรามีสติดีขึ้น เห็นไหม อยู่ ในวัดแล้วจิตใจมันก็พุ่งชาน อยู่ในวัดแล้วมันยังคิดรื้อยแปดพันเก้าไป เราก็ตั้งสติของเราไว้ สิ่ง ที่มันตั้งสติ เห็นไหม ถ้าเราไม่คิดไม่พุ่งชานออกไป เห็นไหม เราสงบสงัด

แต่ถ้าเราพุ่งชานออกไป เราก็อยู่วัดนี้แหละ ตัวเราก็อยู่นี้แหละ แต่จิตใจเราทำไมคิด ออกไปรื้อยแปดพันเก้าเลย สิ่งที่เป็นคุณธรรมๆ คือความรู้สึกอันนี้ไง ความรู้สึกคือใจมันได้ สัมผัสธรรมใจ เวลามันทุกข์ยากนี้มันทุกข์ยากมาก คนมีสติสัมปชัญญะ เห็นไหม เราเห็นภัยใน วัฏสงสาร เราถึงมาบวช บวชมาทำไม บวชมาเพื่อเป็นทางอันกว้างขวางใจ ๒๔ ชั่วโมง

เรามีข้อวัตร ทำข้อวัตรเพราะอะไร คนเกิดมามีกายกับใจ ในเมื่อร่างกายมันก็ต้องอาศัย ปัจจัยเครื่องอาศัย นี่ปัจจัยเครื่องอาศัย เราเป็นสงฆ์ เป็นหมู่สงฆ์ด้วยกันขึ้นมา เราก็มีข้อวัตร ปฏิบัติของเราขึ้นมา เราทำข้อวัตรปฏิบัติไว้เป็นสาธารณะ เป็นวินัยกรรม เป็นเรื่องของสงฆ์ เป็น เรื่องของธรรมวินัย ถ้าทำเสร็จแล้วเวลาปฏิบัติของตัวเอง เห็นไหม เราบวชขึ้นมาแล้วเป็น

สมมุติสงฆ์ อุปัชฌาย์อาจารย์ยกเข้ามา ยกเข้าหมู่ๆ นี่ เวลาบวชนี้ยกเข้าหมู่มา ยกเข้าหมู่มาทำสังฆกรรมด้วยกันมันเป็นความสะอาดบริสุทธิ์ ถ้าเราอยู่อย่างนี้จิตใจมันก็อยู่ที่นี้ ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมาเราจะทำใจเราให้เป็นสงฆ์แล้ว เราจะบวชหัวใจของเรา หัวใจเรามันจะบวชด้วยอะไรล่ะ บวชด้วยความเพียรชอบ

เวลาบวชพระขึ้นมา อุปัชฌาย์อาจารย์ยกเข้าหมู่ด้วยสังฆกรรม แต่เวลาบวชตัวเราเอง บวชด้วยอริยสัจ สติ สมาธิ ปัญญา จะเกิดขึ้นกับเรา ถ้าเกิดขึ้นกับเรา ธรรมมันจะเริ่มตักสิเลสใน ธรรมดีแตก ความฟุ้งซ่าน ความฉุกระชากลากหัวใจนี้ไป เวลามันฉุกระชากลากหัวใจนี้ไป คู ลี จิตใจนี้คิดไปนอกโลก คิดไปนอกวัดนอกวา คิดไปทั่วโลกเลย ความคิดออกไปนี้ใครเป็นคน พาคิดไป กิเลสมันพาคิดไปทั้งนั้นล่ะ แล้วธรรมมันอยู่ไหน

เราจะคิดเรื่องธรรมๆ เรื่องธรรมก็สติ สมาธิ ปัญญา ปัญญาที่ทางอันเอก มรรคโค ปัญญา เป็นเครื่องก้าวเดินของสติของปัญญา ปัญญาเป็นเครื่องก้าวเดินของสติปัญญา ปัญญาอะไร ปัญญาเครื่องก้าวเดิน เวลามันมีสติปัญญา มันตรึกในธรรมๆ นี่ มันตรึกในธรรมมันเห็นโทษใน มันเห็นแล้วมันปล่อยวางเข้ามา มันหดเข้ามา นี่ทวนกระแส เห็นไหม

ความคิดออกไป ส่งกระแสออกไป ความคิดนี้มันส่งออกๆ กระแสนี้มันส่งออกไปตลอด ส่งไปยึดมั่นถือมั่นทั้งหมดเลย แต่เวลาเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา ปัญญาเวลามันคิดขึ้นมา มันเห็นโทษ มันปล่อยวางๆ เข้ามา มันทวนกระแส มันย้อนกลับเข้ามาที่ใจ จากที่เราอยู่ในวัด จิตใจของเราอยู่นอกวัด เราอยู่ในวัด จิตใจของเรามันคั่นร่นของมันไป เราก็ออยู่ที่ข้อวัตรปฏิบัติของเรา มันวัดใจๆ จิตใจเรายู่กับข้อวัตรปฏิบัติมันก็ร่มเย็นเข้ามา ร่มเย็นเพราะมันมีที่ยึดที่เกาะของมัน ขึ้นมา

เวลาเราพุทโธฯ ขึ้นมา เรามีปัญญาขึ้นมา สิ่งที่ทวนกระแสกลับมาๆ มันเป็นนามธรรมๆ สิ่งที่ว่าสิ่งนี้สัมผัสธรรมได้ๆ ธรรมมันจะตักสิเลสให้แตกนะ กิเลสมันเป็นอะไร กิเลสมันคือพญามาร พญามาร เห็นไหม คูลี เวลากิเลสที่มันละเอียดยึดสิ่ง เห็นไหม จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้

หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส ความส่องใสที่นั่นละตัวพญามาร ความส่องใส ความว่างเปล่า ความเว้งว่าง นั่นละเป็นปู่ของมัน ปู่ของมันๆ อ้อยสร้อยอย่างนั้นไง

เวลามันคิดแต่เรื่องความโลภ ความโกรธ ความหลง มันเกิดกามราคะ นั่นละจอมทัพ จอมทัพให้ผลของวิญญูะ วิญญูะนั้นการเกิดและการตายไง เวลาความราคะมันเกิดการปฏิฆะ มันเกิดสร้างภพสร้างชาติ พอสร้างภพสร้างชาติขึ้นมาแล้วมันออกมา นี่มันเป็นอุปาทาน อุปาทานนี้สร้างภพสร้างชาติในทางนามธรรม ในวิญญูะ เทวตา อินทร์ พรหมต่างๆ ถ้ามันออกมาเป็นรูปละออกมา เห็นไหม เป็นสักกายทิฏฐิ มีกาย สักกายทิฏฐิมันก็ยึดของมัน ยึดกับโลก สิ่งที่ยึดโลกนี้ความเป็นไปของจิต เวลาจิตมันยึดของมันมันก็มีผลกระทบของมัน นี่เวลามันส่งออกๆ มันเป็นแบบนั้น

ถ้าเรามีสติปัญญามันเข้าไปเห็นพญามาร เห็นกิเลสอันละเอียด น้อย่างหยาบอย่างละเอียด กิเลสอย่างละเอียดก็สักกายทิฏฐิ กิเลสอย่างหยาบๆ แล้วอย่างอุปาทาน อุปาทานนี้ผลของวิญญูะๆ นี่อุปาทาน อันนั้นยึดมันถือมันตามภพตามชาติไง แล้วความราคะทำให้เกิดภพเกิดชาติ แล้วเกิดความส่องใส ความนุ่มนวล กิเลสอย่างละเอียดลึกซึ้ง

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามีสติปัญญา ธรรมมันจะดีแตกเข้าไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มันรู้แจ้งของมัน ถ้ามันยังไม่รู้แจ้งเราก็ฝึกฝนของเรานี้ไง พยายามทำให้สงบเข้ามา ถ้าใจมีหลักมีเกณฑ์มันสงบระงับเข้ามา เรามีความพอใจของเรา มันมีความสุขนะ เวลาบอกว่าชีวิตนี้ทุกข์นัก เวลาเกิดความฟุ้งซ่านเกิดความจินตนาการมันจะทุกข์ของมันตลอดไป เห็นไหม นี่เราพยายามบังคับมัน

งานทางโลก เขาต้องทำงานกัน เขาอาบน้ำเหงื่อต่างน้ำ เขาก็ทุกข์ก็ยาก เขาหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของเขา เราก็อ่านงานนั้นเป็นความทุกข์ความยาก เขายังอาบน้ำเหงื่อต่างน้ำกันขนาดนั้น เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราจะเอาใจของเราไว้ เราก็ต้องมีสติมากกว่านั้น เราต้องทำมามากกว่านั้น เพราะผลประโยชน์ของเรา

เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เทวดา อินทร์ พรหม มาอนุโมทนา คำว่า เทวดา อินทร์ พรหม เขามองเราอยู่ นี่โลกของนามธรรม โลกของจิตวิญญาณเขารู้เขาเห็นของเขา ถ้าจิตมันสูงมันต่ำอย่างไร เขารู้เขาเห็นของเขา แต่ของเรา เรายังไม่รู้เห็นสิ่งใด เราก็พยายามตั้งสติของเรา ทำความเพียรของเรา ถ้าความเพียรของเรา ความเพียรความวิริยะอุตสาหะ เพราะอะไร

เพราะเห็นไหม คุณ เวลากิเลสอย่างหยาบๆ สักกายทิฐิ เวลาอย่างละเอียดลึกซึ้ง นี่ความผ่องใสๆ มันยังมีหยาบละเอียดขนาดนั้น เวลาเดินเข้าไป มรรคโค ทางอันเอก มันเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มันจะเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันไปรู้ไปเห็นของมัน นั่นสังขธรรมจะเกิดขึ้น มีการกระทำมีปัญญาญาณขึ้นมาชำระล้าง

แต่ในปัจจุบันของเรา เราจะเริ่มต้น เราจะปฏิบัติของเรา เราพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบ เวลามันเปรียบเทียบกับทำไมมันทุกข์ยากขนาดนี้ เวลาบวชมาแล้ว เวลาอยู่ทางโลกเขาว่าทุกข์ยากอยู่แล้ว บวชแล้วมันก็ต้องมีความสุขสิ ความสุขถ้าจิตมันเกาะธรรมอยู่ จิตมันมีวัตรปฏิบัติ มีข้อวัตรปฏิบัติ เห็นไหม จิตมันเกาะธรรมอยู่ มันอยู่ของมันได้

แต่อยู่ของมันได้แล้วมันก็ยังมียกเลสอยู่ใช่ไหม เราไว้ใจกิเลสในหัวใจเราได้ไหม นี่เราต้องมีคุณธรรม ธรรมมันจะดี ดีให้แตกกระจายออกไป ถ้าดีธรรมแตกกระจายออกไป กิเลสมันครอบครองใจนี้ไม่ได้ ถ้ากิเลสมันครอบครองใจไม่ได้ จิตมันก็สงบลงนะสิ ถ้าจิตมันสงบมันก็มีความสุข ความสุขที่เกิดขึ้นจากอะไร เกิดขึ้นจากการปล่อยวาง ปล่อยวางโดยมีสติสัมปชัญญะ ปล่อยวางโดยมีคำบริกรรม ปล่อยวางโดยมีผู้บริหารจัดการ ถ้ามันปล่อยวางอย่างนี้ นี่มีความชำนาญอย่างนี้ ถ้ามีสติปัญญามันดีแผ่ออกไปๆ กิเลสมันอยู่ไม่ได้ กิเลสมันกลัวธรรมๆ ธรรมะดีให้แตกกระจายออกไป

ถ้าธรรมะ ธรรมะมันอยู่ไหน ธรรมะไปหามาจากไหน ในตัวพระไตรปิฎกมันก็เป็นหนังสือ ครูบาอาจารย์ท่านก็ทำของท่านมา มันจะมาจากไหน มันก็มาจากสติชอบ สติชอบ นี่คำบริกรรมชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรมนี่สิ่งนี้เป็นสังขธรรมๆ สติก็สติของเรา คำบริกรรมก็

บริกรรมของเรา ถ้าบริกรรมของเรา เราก็บริกรรมแล้ว เราก็บริกรรมของเราอยู่ ถ้าบริกรรมอยู่ มันบริกรรมอยู่แล้วมันต้องมีปัญญา มีปัญหานี้แยกแยะสิ ว่าเราบริกรรมแล้วจิตมันไม่ลง จิตมันไม่เป็นไป เราลุกเดินจงกรม หาทงออก อย่าเข้าไปร่งรอยเดิม ถ้าร่งรอยเดิมนี้ คุณ เขาด้กัศตว์ เขามีเครื่องด้กัศตว์ เขาไปด้กัไว้ สัตว์ชนิดใดก็แล้วแต่เขามีเครื่องด้กัมัน เวลามันเข้าไปในห้วงของกัศตว์นั้น มันก็เสร็จ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ากิเลสมันเชื่อว่าเราอยากจะเร่งความเพียรต่างๆ มันกัศตว์ มันรู้ล่วงหน้า อยู่แล้ว เพราะกิเลสกับเรามันอยู่ด้วยกัน กิเลสมันอยู่ใต้จิตสำนึก มันอยู่กับเรามาตลอด ธรรมะเห็นใหม่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วหัวใจเท่านั้นสัมผัสธรรม เราก็พยายามทำหัวใจของเราให้เป็นธรรมขึ้นมาใจ แต่ในหัวใจเรามันมีกิเลส ที่ว่ามีความอยากแล้วปฏิบัติไม่ได้ ถ้ามีความอยากแล้วปฏิบัติไป ก็ความอยากพันทุกข์ๆ ถ้ามันไม่ยอมมันขยับได้อย่างไร มันอยากของมัน แต่อยากแล้ววางไว้วางไว้เพราะมันน่ะกัศตว์ของมัน

แล้วเราคำบริกรรมของเรา เราจะไม่บริกรรมเข้าไปสู่กัศตว์อันนั้น ถ้าเราไม่บริกรรมจิตมันก็ไม่รวมตัว ถ้ามันไม่บริกรรมนี้ เห็นใหม่ ว่าว่างๆๆๆ ว่างนี้ใครเป็นเจ้าของ ใครมีสติสัมปชัญญะ ใครบริหารจัดการ เพราะว่างแบบนั้นมันเป็นมิจา แต่ถ้ามีคำบริกรรม มันจะว่างขึ้นมาจากคำบริกรรมของเราไป พุทโธๆๆๆ ของเรา ย้ำคิดย้ำทำ ถ้ามันมีสิ่งใดถ้าสะท้อนหัวใจรุนแรงพุทโธโวๆ เลย พุทโธๆๆๆๆ ไปเลย เพราะอะไร เพราะเราจะหนีจากกัศตว์อันนั้น เราไม่ยอมเข้าไปสู่กัศตว์ของกิเลสไป

แต่ถ้ามันสิ่งไหนกระทบกระเทือนหัวใจให้ใหม่ ความคิดอารมณ์มันรุนแรงให้ใหม่ ถ้าเราไม่พุทโธ มันก็ไปคิดอยู่เรื่องนั้น มันไปย้ำคิดย้ำทำแต่ความทุกข์ความยากอันนั้น มันไปย้ำคิดย้ำทำแต่ความไม่พอใจอันนั้น เราก็พุทโธแรงๆ พุทโธโวๆ เพื่อให้จิตมันไม่เข้าไปสู่กัศตว์อันนั้น ไม่ไปยอมจำนนอันนั้น พุทโธซัดๆ ไว้ ซัดๆ ไว้ ถ้าซัดมันเหนื่อยนะ เหนื่อยสิ เพราะอะไร

เพราะถ้ามันไหลไปกับกิเลส มันไม่ต้องทำอะไรเลย เห็นใหม่ กิเลสมันไหลลงต่ำ จิตใจถ้าไหลไปสู่กิเลสมันก็เป็นอย่างนั้น นี่กิเลสมันครอบงำอยู่ นี่ธรรมดีให้แตก น้ำเขากันเขื่อน เขา

เบี่ยงเบนสายน้ำไม่ให้ไปตามกระแสของกิเลส เราก็ต้องมีสติของเรา พุทโธชัดๆ พุทโธไวๆ ถ้า
อารมณ์มันรุนแรง ถ้ามีสติปัญญา ถึงที่สุดมันทำได้นะ มันจะถอนหายใจเลย ฮ่า เอาอยู่ เอาอยู่
เห็นไหม

ถ้ามันเอาอยู่ได้ มันมีที่เกาะ นี่เราเป็นคนทำเอง ถึงมันจะไม่สงบนะ ถึงมันจะไม่สงบลึก
ขนาดไหน แต่มันก็ไม่ไหลตามไปกับอวิชชา มันไม่ไหลตามไปกับกิเลส มันไม่ไหลตามไปกับ
ความไม่พอใจที่มันขัดข้องหมองใจ ความขัดข้องหมองใจ ความไม่พอใจอันนั้นมันดึงใจไป
ทั้งหมดเลย เรามีสติปัญญาต่อสู้กับมัน ต่อสู้กับมัน นี่ไง มีสติไง คนเราไม่มีสติไม่มีปัญญา ใคร
เป็นคนปฏิบัติ แล้วปฏิบัติแล้วถ้ามันสงบขึ้นมาใครเป็นเจ้าของความสงบนั้น ถ้ามันมีความสงบ
นั้น เห็นไหม ถึงมันจะไม่สงบลึก มันก็ปล่อยวางอารมณ์ความรุนแรงความคลุ้มเคลียวที่มันจะ
กระชากไป ให้เราไปกระทบกระทั่ง กระแทกกับสิ่งภายนอก

ถ้ามันมีสติปัญญามันย้อนกลับมานี้ คำบริกรรมพุทโธๆ ที่มันพุทโธไวๆ ถ้าเป็นปัญญา
อบรมสมาธิ มันจะมีสิ่งใดเกิดขึ้นมา มีขันติ ความคิดจะรุนแรงขนาดไหน เราจะยืนอยู่ที่นี่ เราจะ
เดินจงกรมที่นี่ เราจะนั่งอยู่ที่นี่ ความคิดมันจะไปรอบโลกที่รื้อรอบ ให้มันไป แต่ตัวเราไม่ไป
พอตัวเราไม่ไปเรามีสติปัญญาไล่เรียงความคิดไป มันไปเพราะเหตุใด มันไปทำไม แต่ถ้ามันคิด
แล้ว ถ้าเรามีสติปัญญา เราคิดถึงใดเราก็จะทำตามนั้น เพราะความคิดถึงมีการกระทำ มโนกรรม
กายกรรม วจีกรรม เพราะมโนกรรมมันทำให้เราคิด มันทำให้เราทุกข์ยากไป เราก็ต้องตามมันไป

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เห็นไหม เราไม่ไป เรานั่งอยู่ที่นี่ ความคิดไป เอ้า เอ็งไป ข้าไม่ไป พอ
ข้าไม่ไป แล้วมีปัญหาไล่เข้ามา คิดอะไร คิดทำไม คิดเหตุใด นี่ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันเป็น
สมาธิเข้ามา จิตมันสงบระงับเข้ามา เห็นไหม นี่มันธรรมดีแตก ดีสิ่งที่กิเลสหยาบๆ สิ่งที่ยึดทำให้
ปลุกชนคนหนา เพราะคนหนาถึงควบคุมตัวเองไม่ได้

แต่ถ้ามันปล่อยวางสิ่งนี้เข้ามาๆ เห็นไหม กัลยาณปุถุชน พอ กัลยาณปุถุชนมีสติ มีสมาธิ มี
ปัญญา มันเข้าสมาธิก็เข้าสมาธิได้ง่าย เข้าสมาธิด้วยปัญญา ปัญญาอย่างนี้ปัญญาควบคุม ปัญญา
รักษาใจของเรา ปัญญารอบรู้ในกองสังขาร ปัญญารอบรู้ในความคิดความปรุงแต่ง ถ้ามี

ปัญญานี้ได้ตอนเข้ามา นี่ธรรมดีแตกๆ ดีความที่มันครอบงำใจ ดีที่มันควบคุมหัวใจเรา ดีมัน ดีให้แตก พอดีมันแตก เห็นไหม คุณนี้เวลาไฟแตกมันมีความเจ็บของมัน แต่มันหายปวดนะ หายจากความเจ็บปวด เวลาไฟแตกมันก็เจ็บของมัน แต่เจ็บเพื่อหายเจ็บ

เวลาที่มีสติปัญญา ธรรมมันจะดีกิเลสให้แตก เราต้องมีการกระทำที่ว่ามันทุกข์ๆ นี่ ทุกข์! ทุกข์ด้วยความพอใจใจ เพราะเราพอใจจะทุกข์ เราพอใจว่าสิ่งที่เรากระทำอยู่นี้มันเป็นความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอดสาเห มันว่ามีการกระทำของมัน ถ้าจะทุกข์ก็ทุกข์เพื่อจะพ้นจากทุกข์ พ้นทุกข์เพื่อจะพ้นจากทุกข์ โลกเขาจะมีความสุขความเพลิดเพลินกันยังงี้ นั่นมันเรื่องของเขา

ในสโมสรสันนิบาต ทุกดวงใจว่าแห้ว เห็นไหม เขาจะมีความสุขความทุกข์นี้มันเป็นเรื่องโลกๆ นี่ทุกดวงใจว่าแห้วๆ เราเป็นคนที่มีศักยภาพ เพราะเรารู้ว่าทุกดวงใจว่าแห้ว ทุกดวงใจมันมีกิเลส เราก็มองใจของเราเหมือนกัน เราก็จะมีบริหารจัดการใจของเรา เราถึงมายอมทำความเพียร ยอมทำความจริงของเรา เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ พบพุทธศาสนา เรามีศักยภาพขึ้นมา เราจะปฏิบัติของเราเพื่อจะให้พ้นจากทุกข์ขึ้นมา นี่หนามหยอกเอาหนามบ่ง ในเมื่อกิเลสตัณหาทะยานอยากในหัวใจของเรามันยึดมันถือนั่นขนาดนี้ มันมีความนอนจมในหัวใจขนาดนี้ เราถึงต้องมีสติปัญญาเข้าไปต่อกรกับมัน

แล้วสติปัญญา เห็นไหม สติปัญญามาจากไหน คุณ การศึกษานี้สมมุติบัญญัติ บัญญัติที่เราศึกษามา เราเป็นพระนี่เราศึกษาบัญญัติมา ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เราเข้าใจของเราอยู่แล้ว แต่มันก็เอาใจของเราไว้ไม่อยู่ เอาหัวใจเราไม่ได้ แต่เราพอมีสติมีปัญญาขึ้นมาเป็นจริง ถ้าเราทำใจเราสงบเข้ามาได้ด้วยความเป็นจริง เรามีแล้ว เรามีสติ แล้วสติเห็นไหม พอปฏิบัติขึ้นไปมันจะเป็นมหาสติ หรือเป็นสติอัตโนมัติ สติที่มันเกิดขึ้นลึกซึ้งขึ้นไปมันเป็นอย่างไร เราฟังครูบาอาจารย์พูดอยู่ เราก็สงสัยๆ ทั้งนั้น เพราะเรายังไม่สัมผัสเราก็กังขาสงสัยอยู่ แต่ถ้าครูบาอาจารย์ท่านทำของท่านมาอย่างนั้น ท่านทำความจริงของท่านมา มันเป็นความจริงๆ

นี่ไง ถ้าธรรมมันดีแตกหมดแล้ว ตีกลีเลศค้นหาความทะยานอยากในหัวใจสิ้นสุดไปแล้ว มันเห็นช่องเห็นทาง เห็นการกระทำ แล้วมันสังเวชไง มันสังเวชว่าเวลาปฏิบัติขึ้นมาทุกคนว่า ปฏิบัติธรรมแล้ว ธรรมะเราปฏิบัติแล้วควรจะได้ความดีงามๆ มา แต่ปฏิบัติไปแล้วมันติดขัดกันไปหมดเลย ติดขัดเพราะอะไร เพราะมารมันเป็นครอบครัวเลย นี่ปุมาร พ่อมาร ลูกมาร หลานมาร มันเป็นชั้นเป็นตอน มันเป็นครอบครัว ดูแลครอบครัวเราหมดเลย แล้วเราจะเอาอะไรไปสู้มัน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วมันทอคออ้าว่า เราลำบาก ลำบากขนาดนี้ นี่ลำบากลำบาก ท่านไปเผชิญกับเจ้าลัทธิต่างๆ มา ๖ ปี ลำบากลำบากขนาดนี้ โลกที่เขาปฏิบัติกันลำบากลำบากขนาดนี้ เวลาท่านเข้ามาในสังฆะความจริงของท่าน มันละเอียดลึกซึ้งจนโลกเขาคาดการณ์กันไม่ได้ แต่ก็ทำได้ ทำได้เพราะท่านตรัสรู้ธรรมเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา แต่เวลาสอนมันทอคออ้าว่าเราจะรู้ได้ยังไง เราจะรู้ได้ยังไง

นั่นคือพุทธวิสัยนะ แล้วเราปฏิบัติขึ้นมาเราก็มั่นใจมั่นในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน แล้วจะเอาปัญญาอย่างที่เราคิด เอาปัญญาอย่างที่เรารู้ เอาปัญญาอย่างโลกที่เขาเข้าใจ แล้วเอาปัญญาจากการศึกษา เวลาศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็เอามาวิเคราะห์หำจี้กัน แล้วว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม เป็นธรรมอะไร มันเป็นเรื่องโลกๆ มันเป็นเรื่องทิฐิ มันเป็นเรื่องจำ มันเป็นการวิเคราะห์หำจี้ มันไม่เกิดสติมันเป็นอย่างไรล่ะ เอาสติมาตีแผ่ สติมันเป็นอย่างไร แล้วว่าเกิดปัญญาๆ ปัญญาที่ แหม เขียนหนังสือกันมาคนละห้าร้อยหกร้อยเล่ม นั่นมันปัญญาอะไร ปัญญาเขาเขียนหนังสือเอาไว้ขาย ปัญญาเขียนหนังสือเอาไว้ให้เขารู้จัก อยากให้เขารู้จักนับหน้าถือตา

แต่ถ้ามันเป็นความจริงล่ะ เป็นความจริง เวลาเป็นความจริงธรรมะเวลาออกมาจากใจมันเป็นความจริงอยู่แล้ว ถ้าเป็นความจริงอยู่แล้วเขาไปแกะออกมาเป็นหนังสือ อันนั้นก็เป็นการประยอกกับคนปฏิบัติ มันเป็นแง่ในเชิงปฏิบัติ ในเชิงปฏิบัติเพราะมันมีแง่มุมของมันในการกระทำ เพราะคนกระทำมันต้องมีวิธีการของมันสิ ถ้าคนทำอย่างไรขึ้นมา เห็นไหม นี่วิทยานิพนธ์

หลวงปู่มั่นท่านก็มีแนวทางความถนัดของท่าน หลวงปู่เสาร์ท่านก็มีแนวทางถนัดของท่าน ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นความจริงขึ้นมา ท่านมีแนวทางในการปฏิบัติของท่าน อันนี้มันเป็นคุณประโยชน์ มันเป็นคนประโยชน์ว่ามันมีคุณธรรมจริงในหัวใจ ธรรมดีแตก ธรรมดีกิเลสในหัวใจแตกแล้วมันเป็นประโยชน์กับทุกๆ คน อันนี้มันเป็นความจริง แล้วความจริงมันเป็นอย่างไร ความจริงเป็นอย่างที่เราทำกันอยู่เนี่ย ความจริงมันเป็นสิ่งที่เราจะพิสูจน์กันอยู่เนี่ย

สิ่งพิสูจน์ พิสูจน์นี้เป็นธรรมจักร ธรรมจักรมันเป็นสัจจะ มันไม่ใช่อริยสัจ ถ้าสัจจะมันเกิดขึ้นมันเกิดขึ้นตามความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา เรามีอำนาจวาสนาเพราะเรามีความเชื่อ เราถึงได้มาบวชเป็นศากยบุตรพุทธชินโรส บวชเป็นพุทธชินโรสแล้วเราจะบวชใจของเรา ถ้าเราไม่ได้บวชใจของเราด้วยอริยสัจ ด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ด้วยมรรคขึ้นมา เราจะมีอะไรเป็นแก่นสาร

ถ้าเราไม่มีแก่นสาร เห็นไหม คุณติ เวลากิเลสมันเบาบางลง เราก็มีหลักมีเกณฑ์ของเรา ถ้าวันไหนกิเลสมันเข้มแข็งขึ้นมาเนอะ มันเหยียบย่ำหัวใจ มันทุกข์ยากขนาดไหน ถ้ามันทุกข์ยากแล้วใครจะช่วยเหลือใครล่ะ

ในปัจจุบันนี้เรามีร่างกายแข็งแรงอยู่ เรามีการกระทำอยู่ เราต้องมีสติปัญญาของเราเพื่อโน้มน้าเข้ามาในใจเรา สร้างมันขึ้นมาให้ได้ ศีล สมาธิ ปัญญา ต้องสร้างขึ้นมา สร้างขึ้นมาโดยสัจจะความจริง ไม่ได้สร้างขึ้นมาแบบทางวิเคราะหวิสัยของเขา ถ้าสร้างขึ้นมาด้วยการเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาเนอะ มันไม่มีใครตกแต่งให้ มันไม่มีใครมาควบคุมดูแลให้ มันเป็นสติขึ้นมาจริงๆ มันเป็นคนสมาธิขึ้นมาจริงๆ แล้วมันเป็นปัญญาขึ้นมาจริงๆ แล้วมันก็คายกิเลสเนี่ยจริงๆ ด้วย

เวลามันดีกิเลสเนอะ เวลาสมาธิมันดีๆ นี่ เห็นไหม คุณติ คนที่เขาเห็นกาย เวลาสมาธิดีๆ นี่มันใสไปหมด มันใส มันมีกำลังไปหมดเลย เห็นไหม มันไม่หลงไปสู่มัชฌิมาปฏิปทา ถ้ามันไม่มัชฌิมาปฏิปทา กำลังที่มันพิจารณาเข้าไปมันเป็นไตรลักษณ์ มันขยายส่วนของมันออกไป คุณติให้มันพุ่มพอง ให้มันเป็นน้ำหล่นน้ำเหลืออง ให้มันแสดงให้ดูอย่างไรรู้แล้วแต่ มันเป็นไปหมดเลย มันมีกำลังของมัน มันมหัศจรรย์มาก คุณติ แล้วมันเป็นจากไหนล่ะ มันเป็นทางโลก ทางโลก

เขาก็ทำสารคดีกัน มันจะเป็นอย่างนั้น คูลี ด้วยความปรารถนาดี เห็นไหม ไปถ่ายซากศพกันมา มีรูปภาพแขวนเต็มไปหมดเลย ใสนี้เป็นอสุภะ มันเป็นกระดาด มันเป็นอสุภะตรงไหน

โลกเขามีความปรารถนาดี แต่ความปรารถนาดีมันเป็นความจริงไหมล่ะ แต่เวลามันเกิดขึ้นมาจากใจ นี่มันเป็นอสุภะที่ไหน มันเห็นกายของมันอย่างไร ถ้ามันเห็นกายขึ้นมา จิตดวงนั้นจะเป็นอริยบุคคล จิตดวงนั้นมันจะเกิดอริยทรัพย์ จิตดวงนั้นมันจะเป็นความจริงของมัน มันเป็นความจริงเพราะอะไร ใครกินคนนั้นก็รู้สึกรสชาติใหม่ ใครกินเผ็ด กินเปรี้ยว กินเค็ม มันก็รู้รสของมัน แล้วถ้าใครอ้อมท้องมันก็รู้รสของมัน แต่ถ้าไม่เคยกิน ได้แต่ฟังเขาว่า ฟังเขาว่า ด้วยความปรารถนาดีนะ ถ่ายภาพซากศพกัน ถ่ายภาพความน่าเบื่อๆ กัน นี่ถ่ายกันไป

เวลาเราไปเห็นอุบัติเหตุ คูลี เวลาเขาล้างป่าช้ากัน เขาไปเห็นซากเห็นศพกัน เขาชื่นใจนะ เขารูดเนื้อเน่าๆ ออก เอากระดูกไปขัดทำความสะอาด เขาเอาไปเผาไหม้ เพื่ออะไร ก็เพื่อบุญกุศล เห็นไหม เก็บล้างป่าช้าเขาทำบุญกุศลกัน เป็นอสุภะใหม่ เป็นบุญใหม่ เป็น แต่เป็นอสุภะใหม่ นี่เขาชื่นชม เขามีความสุข เขามีความปลื้มความปรารถนา นั่นไง เขาเห็นภาพของเขาอย่างนั้น นี่เรื่องโลกๆ ใจ ด้วยความเข้าใจของโลกใจ แต่ถ้าเวลามันเห็นกาย มันเห็นอย่างนั้นไหมล่ะ

ครูบาอาจารย์เราก็ไปเที่ยวป่าช้าเหมือนกัน ไปเที่ยวป่าช้าเพื่ออะไร เพื่อให้จิตใจมันกลัว จิตใจมันไม่คิดนอกเรื่อง เวลาเราอยู่วัดอยู่วาเรามีข้อวัตร จิตใจเราอยู่กับข้อวัตร เวลาเราไปอยู่ป่าอยู่เขา เวลาสภาพแวดล้อมมันบีบคั้นเข้ามา มันก็กลับเข้ามาที่พุทธโธ นี่เราก็ไปเที่ยวป่าช้าเหมือนกัน เที่ยวป่าช้าเพื่อให้จิตสงบ แล้วถ้าป่าช้า คูลี เวลาจิตสงบแล้วไปดูซากศพนี้ภายนอกไปดูซากศพแล้วหันกลับมา ซากศพนั้นภาพนั้นติดในตาใหม่ ถ้าพิจารณาอุคคหนิมิต ถ้าเราเดินไปกลับมันชักช้านัก เราก็เอามาไว้ข้างๆ ที่อยู่อาศัย แต่อย่าเอามือไปจับนะ เดี่ยวมันคันชิน คันชินแล้วมันจะบอกไม่เห็นมีอะไรเลย ให้เอาอะไรคืบมันมา แล้ววางไว้ แล้วเราเพ่งสิ่งนั้น ถ้าจิตสงบเพ่งสิ่งนั้นให้เห็นภาพ นี่ไง เวลาจิตสงบแล้วเห็นกายๆ ถ้ามันไม่เห็น เขาให้ไปเที่ยวป่าช้า ไปดูภายนอก ไปดูสิ่งนั้นมานี่ ไปดูภายนอกเพื่อให้จิตมันดูจิตมันเห็น ถ้าจิตมันดูมันเห็น ถ้ามันเห็น

หลับตาแล้วมันเห็นภาพนั้นใหม่ หลับตาแล้วภาพนั้นชัดใหม่ อุกคหนิมิต เห็นกาย แล้วแยกวิชา
 คະขยายส่วน มันเป็นไตรลักษณ์ ฐาใหม่ เป็นจริงใหม่

นี่มันเป็นจริงมันเป็นที่จิต มันเป็นจริงเป็นจริงที่จิต เป็นจริงที่หัวใจ หัวใจมันรู้มันเห็น แต่
 นี่มีความปรารถนานะ พิมพ์ภาพอสุภะนะ โอ้โฮ แขนงกันเต็มไปหมดเลย ถ้าอย่างนั้นถ้ามันเห็น
 จริง แทนพิมพ์มันก็เป็นพระอรหันต์แล้ว เพราะแทนพิมพ์มันพิมพ์ให้ แต่ถ้าเวลามันเป็นจริงใจ
 มันต้องรู้ต้องเห็น ใจต้องเป็นไป ใจถ้ามันเป็นขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์ของมันขึ้นมา

ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม แล้วพิจารณาเข้าไป กายนอก กายใน กายใน
 กาย นี้อสุภะมันจะเกิดที่นั่น กามราคะเกิดที่นั่น ถ้าเห็นถึงที่สุดเวลามันสิ้นกิเลสไป จบสิ้นเลย ถ้า
 จบสิ้น เห็นใหม่ นี่ธรรมดีแตกหมดนะ เวลาฝึกแตกมันต้องมีการจับมือการปวดของมัน แต่
 มันก็หาย โรคภัยนั้นมันจะหายไป เวลาภิเลศพญามารมันครอบงำหัวใจ เห็นใหม่ มันครอบงำ
 หัวใจ ถ้ามันไม่ครอบงำเราจะไม่เวียนตายเวียนเกิดหรือ สิ่งที่ยืนตายเวียนเกิด นี่ปุฏฐะของมัน จิต
 ผ่องใส แต่ไม่รู้ตัวมัน ว่าความผ่องใส ว่างเปล่า นี่มันเวียนตายเวียนเกิด นั่นละคือตัวอวิชชา มัน
 ไม่รู้จักตัวของมัน

สิ่งที่เวียนตายเวียนเกิด เห็นใหม่ เวลาภิเลศมันพาเวียนตายเวียนเกิด ถ้าเรามีสติมีปัญญา
 มันพัฒนาเข้ามา มันมีสติมีปัญญาเข้ามา มันทำลายเข้ามา ทำลายเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา ถึงที่สุด
 นี่ธรรมะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา จะสอนใครได้หนอ
 นี่มันลึกซึ้ง มันละเอียดลึกซึ้งจนเข้าใจทางโลกได้ยากมาก แต่ถ้ามันเป็นสัญญา เป็นการจำมา
 วิเคราะห์หิวจี้ พุดกันปากเปือกปากและ

ปากเปือกปากและแต่ความเห็นผิดนะ คนที่เขาเป็น คนที่เขารู้ เขาฟังเขาก็รู้แล้วว่ามัน
 เป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปได้ เราเอาความจริงกัน เราจะเอาความจริง เราเกิดมาจริงๆ นะ เราเป็น
 มนุษย์จริงๆ นะ แล้วเราก็ทุกข์จริงๆ ด้วย เราปฏิบัติธรรมเราก็ต้องเอาสมาธิจริงๆ เอาสติ เอา
 สมาธิ เอาปัญญาจริงๆ ถ้าเป็นจริงมันก็เป็นมรรคโค ทางอันเอก มักคะอริยสังขัง ถ้ามักคะอริยสัง
 ขัง ความเพียรชอบ มันก็จะเกิดผลชอบ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา

มันก็จะเกิดผลชอบ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาตรัสรู้เองโดยชอบ
ความชอบธรรม ถ้าความชอบธรรมนะ ตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ มันอยู่กับใจของเราตลอดไป
เป็นอกุปปธรรม อฐานะที่มันจะเปลี่ยนแปลงมันจะแปรสภาพไป นี่ธรรมดีแตก ธรรมดีแตกหมด
นะ

แต่ถ้าเป็นกิเลส กิเลสมันดีนะ เราจะทุกข์จะยากอยู่ในอำนาจของมัน เราต้องประพฤติ
ปฏิบัติธรรม ปฏิบัติเข้ามาให้เกิดศีล สมาธิ ปัญญา เข้ามาตามความเป็นจริง ตีกิเลสให้แตกไปจาก
หัวใจของเรา จะเป็นสมบัติของเรา เอวัง